

ГАБРІЕЛЬ ГАРСІЯ

МАРКЕС

ПОЛКОВНИКУ
НІХТО НЕ ПИШЕ

ХАРКІВ
«ФОЛІО»
2022

Полковник відкрив бляшанку і побачив, що кави там лишилося з чайну ложечку. Зняв казанок з плити, злив половину води на долівку, вишкріб ложкою вміст бляшанки в казанок аж до останніх порошинок кави, змішаних з іржею.

Сидячи біля глиняної пічки в довірливому й невинному очікуванні, поки закипить напій, полковник відчував, ніби в його нутрощах виростають отруйні гриби й лілії. Був жовтень. Один із тих жовтневих ранків, який важко витримати, навіть такій людині, як він, що відбула багато схожих ранків. П'ятдесят шість років — відколи скінчилась остання громадянська війна — полковник тільки те й робив, що чекав.

І жовтень був тією мізерною дрібкою, яку він отримував.

Його дружина підняла москітну сітку, побачивши, як він заходить до спальні з кавою. Вночі в неї стався напад астми, й вона досі почувалася слабкою. Але присіла, щоб узяти чашку.

— А ти? — спитала вона.

— Уже випив, — збрехав полковник. — Там лишалася ще велика ложка.

Цієї миті залунав подзвін. Полковник згадав про похорон. Поки дружина пила каву, відчепив гамак з одного краю, скрутив на інший бік і сховав за дверима. Дружина полинула думками про небіжчика.

— Він народився 1922 року, — сказала вона. — Рівно за місяць після нашого сина. Сьомого квітня.

Засапуючись, між важкими подихами вона повільно сьорбала каву. Крихка, кощава, зігнута й малорухома. Ускладнене

дихання робило її запитання схожими на твердження. Випивши каву, все ще думала про небіжчика.

— Мабуть, жахливо бути похованим у жовтні? — сказала вона.

Чоловік пустив її слова повз вуха. Прочинив вікно. У патію вже панував жовтень. Дивлячись на соковиту зелену рослинність, скупчення дощових хробаків на глиноземі, полковник знову відчув, як його проймає наскрізь.

— У мене вже кістки зволожіли, — сказав він.

— На зиму, — пояснила дружина. — Щойно почалися дощі, я знай тобі товкмачу, щоб ти спав у шкарпетках.

— Та я вже тиждень як у них сплю.

Дощ сипав без перерви. Полковникові закортіло вгорнутися у вовняну ковдру і знову вмотитися в гамаку. Та наполегливий подзвін надтріснутої бронзи нагадав йому про похорон.

— Що ж, це жовтень, — пробубонів він і відступив від вікна. Тільки тепер згадав про півня, прив'язаного до ніжки ліжка. Бійцівського півня.

Віднісши чашку на кухню, завів у вітальній залі годинник з маятником у футлярі з різьбленого дерева. На відміну від спальні, завузької для людини з астмою, зала була широкою, з чотирма плетеними кріслами-гойдалками навколо стола, вкритого скатертиною з гіпсовим котом на ній. На стінці навпроти годинника висіла картина із зображенням жінки, запнутої тюлем, в оточенні амурів у човні, засипаному трояндами.

Коли полковник завів годинник, було двадцять по сьомій. Він відніс півня на кухню, прив'язав його до ніжки пічки, змінив воду в баночці й насипав поруч жменьку маїсу. Зграйка дітлахів прокралася крізь поламаний паркан. Вони всілися навколо півня і мовчки за ним спостерігали.

— Досить витріщатися на нього, — сказав полковник. — Півні слабшають, коли на них довго лупляться.

Хлопчаки не ворухнулись. Один із них почав награвати на губній гармошці модну пісню.

— Не треба грати сьогодні, — зупинив його полковник. — У місті небіжчик.

Хлопчина сунув гармошку в кишеню штанів, а полковник пішов до кімнати переодягнутися для похорону.

Білий костюм дружина через астму не попросувала. Тож довелось узяти старий костюм з чорної тканини, який після одруження він одягав лише для виняткових подій. Йому треба було докласти зусиль, щоб знайти його на дні скрині, загорнутого в газети й просипаного кульками нафталіну від молі. Відкинувшись на ліжку, дружина не полишала думок про небіжчика.

— Він мав уже зустрітися з Августином, — проказала вона. — Хоч би не розпо-

вів йому про те, як ми тут бідуємо по його смерті.

— Та вони, мабуть, гнуть теревені про півнів, — заспокоїв її полковник.

У скрині знайшов старовинну величезну парасолю. Її виграла дружина в лотереї, яку проводили для збирання коштів на політичну партію, до якої належав полковник. Того вечора вони пішли на виставу просто неба, яку не зупинили, незважаючи на дощ. Полковник, його дружина та їхній син Августин, якому тоді було вісім років, залишалися на виставі до її закінчення, сховавшись під парасолею. Тепер Августин лежав у землі, а блискучу атласну підкладку парасолі поїла міль.

— Поглянь-но, що залишилося від нашої парасолі циркового блазня, — сказав полковник свою коронну фразу. Він розкрив над головою складну систему металевих спиць. — Тепер хіба що з нею рахувати зірки.

Він усміхнувся. Проте дружина навіть не скосила очі на парасолю.

— Ми зогниваємо живцем, — зітхнула вона й заплющила очі, щоб повністю віддатися думкам про небіжчика.

Поголившись навпомацки — люстерка вже давно не було, — полковник мовчки вбрався. Штани, що охоплювали ноги майже так щільно, як довгі кальсони, й застібалися на щиколотках за допомогою ковзних петель, трималися на поясі двома язичками з тієї самої тканини, що просувалася у дві золочені пряжки, пришиті на рівні нирок. Паска він не носив. Сорочка кольору старого картону, цупка, як картон, застібувалася на мідний гудзик, що водночас служив заціпкою пристібного коміра. Та оскільки комір порвався, полковник відмовився від краватки. Він одягався, ніби виконував якесь таємниче дійство. Шкіра на його кістлявих руках світилася і була вкрита червоними плямами, як і його шия. Перш

ніж взути лаковані черевики, він зіскоблив багнюку, що набилася на ранти. Тут його дружина завважила, що він вбраний так, як у день їхнього весілля. І тільки тепер помітила, як пристарів її чоловік.

— Ти вбрався ніби для надзвичайної події, — сказала вона.

— Цей похорон і є надзвичайною подією, — погодився полковник. — Уперше за багато років ховаємо померлого природною смертю.

По дев'ятій розпогодилося. Полковник зібрався було виходити, коли дружина схопила його за рукав піджака.

— Розчешися, — сказала вона.

Він спробував пригладити свою щетину сталевого кольору роговим гребінцем. Намарно.

— Мабуть, я схожий на папугу, — сказав на жарт він.

Дружина обдивилась його. Вирішила, що ні. Полковник не був схожим на папу-